БІБЛІОТЕКА КЗ СОІППО

Про освіту: факти, дослідження, практика

Україна та світ | Освітній дайджест

Вип. 6 / 2026
листопад - грудень
URL: https://surl.li/onbcsv

Освіта в Україні

1. **Балаєва К. Нові свідоцтва для школярів: МОН готує зміни в оцінюванні** [Електронний ресурс] / Катерина Балаєва // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 7 жовт. — Електрон. дані. *Вказано, що Міністерство освіти і науки України пропонує оновити свідоцтво досягнень для учнів V - IX класів. Нововведення пов'язане з реформою «Нова українська школа» (НУШ). Його мета - зробити оцінювання таким, щоб воно показувало не лише оцінки, а й розвиток компетентностей школярів. У МОН пояснили, що нова форма має встановити спільний підхід для шкіл. Водночас батьки та учні зможуть отримувати зрозумілішу інформацію про навчальний поступ, а електронні журнали - автоматично формувати свідоцтва. Документ пропонують розділити на п'ять частин: семестрові та річні оцінки з обов'язкових і вибіркових предметів; характеристика навчальної діяльності, зворотний зв'язок і рекомендації класного керівника; коментарі вчителів щодо навчального поступу учня за кожен рік; розділи про державну підсумкову атестацію для дев'ятикласників - у випадках, визначених законодавством - та рішення педагогічної ради.* Текст: https://ua.korrespondent.net/ukraine/4918047-novi-svidotstva-dlia-shkoliariv-mon-hotuie-zminy-v-otsinuivanni

2. **Бондаренко А. Школярі вивчатимуть дрони та кібербезпеку: що зміниться на уроках "Захисту України" з 2027 року** [Електронний ресурс] / Анастасія Бондаренко // Focus.ua : [вебсайт]. – 2026. – 6 жовт. — Електрон. дані. *Йдеться про те, що шкільний "Захист України" чекають зміни, адже з 2027 р. предмет викладатимуть за новою програмою в усіх закладах освіти країни, і вона буде спільною для хлопців і дівчат. На заняттях школярі здобуватимуть навички тактичної медицини, пілотування дронів і стрілецької підготовки. А в межах профільної старшої школи можна буде заглибитися в окремі напрями: технології безпілотників, інженерну справу та кібербезпеку. Зазначено, що нині в Україні працює 1027 осередків "Захисту України" – спеціально обладнаних просторів, де навчаються учні одразу з кількох закладів освіти. За даними Міністерства освіти і науки України (МОН України), вони вже охоплюють близько 80 % старшокласників.* Текст: https://focus.ua/uk/ukraine/770262-shkolyari-vivchatimut-droni-ta-kiberbezpeku-shcho-zminitsya-na-urokah-zahistu-ukrajini-z-2027-roku

3. **Бородай Е. М. Розвиток резильєнтності вчителя предмета «Захист України» для забезпечення його індивідуальної освітньої траєкторії в умовах війни** [Електронний ресурс] / Е. М. Бородай // Імідж сучас. педагога. – 2026. – № 4 (229). – С.74-79. *Визначено актуальність проблеми розвитку резильєнтності вчителя предмета «Захист України» в умовах воєнного стану та трансформації освітнього середовища, окреслено ключові виклики, пов'язані із психологічним навантаженням, необхідністю швидкого прийняття рішень і забезпечення безпеки здобувачів освіти. Розкрито взаємозв'язок між рівнем резильєнтності педагога та його здатністю до побудови індивідуальної освітньої траєкторії. Обґрунтовано основні напрями розвитку резильєнтності, серед яких психологічна підтримка, неперервний професійний розвиток, формування навичок саморегуляції, розвиток цифрової компетентності та активна участь у професійних спільнотах. Висвітлено роль освітнього середовища*

Полтавській академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського (ПАНО) щодо створення умов для професійного зростання педагога. Наголошено, що у ПАНО ім. М. В. Остроградського проводиться системна діяльність із підвищення кваліфікації вчителів предмета «Захист України», яка стимулює розвиток їхньої резильєнтності, зміцнює психологічну стійкість перед складними життєвими ситуаціями, забезпечує проєктування їхньої індивідуальної освітньої траєкторії в умовах військового стану. Вказано на необхідність системного та комплексного підходу до розвитку резильєнтності вчителів у сучасних умовах. Текст : https://isp.pano.pl.ua/article/view/367397

4. **Бріцина Ю. В. Власні надходження в контексті розширення економічних можливостей закладів вищої освіти** [Електронний ресурс] / Ю. В. Бріцина // Вчені зап. Тавр. нац. ун-ту ім. В. І. Вернадського. Серія : Економіка і упр. – 2026. – Т. 37 (76), № 3. – С.33-38. *Здійснено комплексне теоретико-прикладне дослідження ролі власних надходжень як стратегічного ресурсу забезпечення фінансової автономії ЗВО. Обгрунтовано, що в умовах системної трансформації глобальної економіки та посилення воєнних ризиків в Україні, традиційні механізми державного фінансування потребують доповнення інноваційними інструментами залучення капіталу. Розглянуто структуру спеціального фонду ЗВО, механізми функціонування ендаумент-фондів, потенціал наукового консалтингу та грантової діяльності. Особливу увагу приділено аналізу досвіду провідних українських університетів у контексті капіталізації інтелектуальної власності. Надано практичні рекомендації щодо розширення економічних можливостей університетів через синергію з реальним сектором економіки та міжнародними донорами.* Текст : http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2026/37_76_3/7.pdf

5. **Бюджет освіти і науки-2027: комітет ВР схвалив пропозиції щодо фінансування шкіл, університетів та досліджень** [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. –

2026. – 26 верес. [№ 690]. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що 25 вересня 2026 р. під головуванням голови Комітету Сергія Бабака відбулося продовження засідання Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань освіти, науки та інновацій, на якому голова Комітету Сергій Бабак представив доопрацюваний проєкт Державного бюджету України на 2027 рік із пропозиціями та поправками, спрямованими на забезпечення належного фінансування освіти, науки та інновацій. За результатами широкого обговорення народні депутати України – члени Комітету одностайно схвалили пропозиції до проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2027 рік» (реєстр. № 16000 від 15.09.2026), поданого Кабінетом Міністрів України (КМ України).* Текст: https://www.golos.com.ua/article/392834

6. **В Міносвіти назвали, скільки шкіл можуть продовжувати навчання під час тривог** [Електронний ресурс] // Газета по-українськи. – 2026. – 16 жовт. – Електрон. дані. *Під час години запитань до уряду у Верховній Раді України (ВР України) міністр освіти і науки Андрій Бутенко повідомив, що в Україні 42 % шкіл можуть продовжувати навчання під час повітряної тривоги в укритті. Загалом 82 % учнів і вихованців садків зараз охоплені укриттями, але варто розділяти укриття для того, щоб укритися від ворожої атаки, і укриття, щоб в ньому можна було продовжувати навчання. Він зазначив, що минулого року на облаштування укриттів виділили 6 млрд грн, із яких 1 млрд грн уперше спрямували на дитячі садки. Зокрема, роботи розпочали за 131 проєктом, 13 проєктів уже завершено, понад 40 - на завершальному етапі. Міністр також закликав громади адаптувати освітній процес до тривалих повітряних тривог і розробляти чіткі алгоритми дій для закладів освіти. За його словами, понад 9 тис. шкіл мають джерела живлення, які дають змогу працювати понад вісім годин. Серед них - генератори, енергетичні установки та сонячні панелі. Вказано, що у Міністерстві освіти і науки України (МОН) рекомендують перейти на дистанційне навчання у громадах, де припинилося підвезення учнів до шкіл.*

Текст : https://gazeta.ua/articles/life/_v-minosviti-nazvali-skilki-shkil-mozhut-prodovzhuvati-navchannya-pid-chas-trivog/1260397

7. **Всеукраїнський науково-педагогічний форум до 100-річчя Інституту педагогіки НАПН України** [Електронний ресурс] / Т. М. Засєкіна, М. В. Головко, О. Ю. Зуєвич, С. О. Науменко // Вісн. Нац. акад. пед. наук України. – 2026. – Т. 8, № 2. – С.1-7. *Висвітлено результати проведення Всеукраїнського науково-педагогічного форуму, присвяченого 100-річчю Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України. Представлено основні напрями та результати роботи науково-практичних заходів різних рівнів, їх тематику та ключові питання наукових дискусій. Наголошено на значенні Форуму у популяризації здобутків Інституту педагогіки, розвитку педагогічної науки та освітньої практики, узагальненні унікального досвіду, вшануванні знакових постатей в історії педагогіки та наукових шкіл. Акцентовано на ролі Форуму для консолідації наукової спільноти, розвитку міжнародного співробітництва, підтримки молодих дослідників і формування перспективних напрямів модернізації української освіти.* Текст : https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/657

8. **Вступ-2027: комітет ВР підтримав обов'язкові українську мову та історію, математику — на вибір вступника** [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 29 верес. [№ 691]. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що Комітет Верховної Ради України (ВР України) з питань молоді і спорту на своєму засіданні 24 вересня 2026 р. розглянув проєкт Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо державної підсумкової атестації та вступної кампанії 2027 року (реєстр. № 5440) та альтернативний до нього проєкт Закону (реєстр. № 15440-1). Обома законопроєктами пропонується врегулювати організацію та проведення вступної кампанії до закладів вищої та фахової передвищої освіти у 2027 р. в умовах воєнного стану. Зокрема передбачається продовжити особливий порядок вступу до зазначених*

закладів освіти, визначити особливості проведення вступних випробувань і конкурсного відбору, а також звільнити здобувачів освіти, які завершують кожен рівень повної загальної середньої освіти у 2026/2027 навчальному році, від проходження державної підсумкової атестації. Основна відмінність між законопроєктами – у моделі вступних випробувань для здобуття вищої освіти. Основний законопроєкт (реєстр. № 15440) передбачає тестування з української мови, математики, історії України та одного предмета на вибір вступника. Альтернативний (реєстр. №1 5440-1) пропонує визначити обов'язковими предметами українську мову та історію України, залишивши математику серед предметів за вибором вступника. Текст: https://www.golos.com.ua/article/392854

9. **Дронова А. Користуватися, ставити під сумнів, перевіряти і знати, які рішення не варто делегувати ШІ — Інна Костиря** [Електронний ресурс] / Аліна Дронова // Focus.ua : [вебсайт]. – 2026. – 26 верес. — Електрон. дані. *Як заявила докторка політичних наук І. Костиря, одним із ключових завдань сучасної освіти має стати підготовка людей, здатних розуміти, критично оцінювати та контролювати дедалі потужніші системи штучного інтелекту. За її словами, університети в майбутньому фактично можуть стати частиною інфраструктури безпеки ШІ. Наголошено, що незалежно від того, наскільки реалістичним є найгірший сценарій, суспільству вже зараз потрібні фахівці, спроможні не лише користуватися ШІ, а й перевіряти його висновки, оцінювати ризики та за необхідності відмовлятися від запропонованих системою рішень. На думку І. Костирі, особливого значення така підготовка набуває на перетині ШІ з біологією, кібербезпекою, міжнародною безпекою, державним управлінням, психологією, медіа, філософією та етикою; дискусію про майбутнє освіти варто розглядати як частину ширшої дискусії про те, як людство зберігатиме контроль над дедалі потужнішими інтелектуальними системами*. Текст: https://fakty.ua/479315-polzovatsya-somnevatsya-proveryat-i-znat-kakie-resheniya-ne-stoit-delegirovat-ii-inna-kostyrya

10. **Закон про освіту мовами нацменшин 2026: що передбачає підписаний закон № 5008-IX і що зміниться у школах** [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 14 жовт. [№ 701]. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що Верховна Рада України (ВР України) 12.10.2026 ухвалила в цілому Закон № 5008-IX (законопроєкт № 16119), який того ж дня підписав Президент України Володимир Зеленський, щодо забезпечення освітніх прав корінних народів України та осіб, які належать до національних меншин (спільнот). Закон вносить зміни до законів «Про освіту», «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та «Про повну загальну середню освіту». Наголошено, що державна мова лишається мовою освітнього процесу; водночас у закладах, де є класи (групи) з навчанням мовою корінного народу чи мовою національної меншини, яка є офіційною мовою Європейського Союзу (ЄС), гарантується право використовувати цю мову поряд з державною. Вказано, що Закон опубліковано в «Голосі України» 12.10.2026, він набирає чинності з 13.10.2026 (з дня, наступного за днем опублікування).* Текст: https://www.golos.com.ua/article/393019

11. **Коваль Т. В. Педагогічне партнерство як основа толерантної взаємодії в освітньому середовищі НУШ** [Електронний ресурс] / Т. В. Коваль, М. М. Євдокимов // Інновац. педагогіка. – 2026. – № 98. – С. 182-189. *Проаналізовано сучасні наукові підходи до розуміння сутності педагогічного партнерства, визначено його принципи та нормативно-правові засади відповідно до Концепції «Нова українська школа», Державного стандарту початкової освіти та Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Розкрито роль основних суб'єктів освітнього процесу – учителя, учнів, батьків, адміністрації закладу освіти та фахівців психолого-педагогічного супроводу – у створенні психологічно безпечного, інклюзивного й толерантного освітнього середовища. Обґрунтовано комплекс педагогічних умов, що забезпечують ефективну реалізацію педагогічного партнерства в освітньому середовищі НУШ (сформованість партнерської*

культури педагогів, розвиток комунікативної компетентності, створення психологічно безпечного освітнього середовища, активне залучення батьків до освітнього процесу тощо). Аргументовано, що педагогічне партнерство є не лише організаційною моделлю співпраці, а й ефективним механізмом розвитку культури толерантності, конструктивної комунікації та взаємної відповідальності всіх учасників освітнього процесу. Текст : https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2026/99/33.pdf

12. **Коваль Т. І. Вища освіта як суспільне благо: фінансування, якість і доступність у філософії європейської інтеграції** [Електронний ресурс] / Т. І. Коваль // Імідж сучас. педагога. – 2026. – № 5 (230). – С.65-70. *Проаналізовано вищу освіту як суспільне благо у контексті фінансування, якості та доступності в умовах європейської інтеграції. Розглянуто сучасні підходи до визначення суспільної цінності вищої освіти та ролі держави у її забезпеченні. Проаналізовано, як моделі фінансування впливають на освітні можливості різних соціальних груп. Розкрито багатовимірний характер якості та доступності вищої освіти. Обґрунтовано, що ці категорії не можуть оцінюватися ізольовано. Запропоновано розглядати їх як єдину систему, у межах якої фінансування створює необхідні умови, якість визначає суспільну й педагогічну результативність освіти, а доступність забезпечує реальну можливість скористатися її результатами.* Текст *:* https://isp.pano.pl.ua/article/view/372712/357161

13. **Коли скорочувати уроки до 35 хвилин - Міносвіти роз'яснило нові рекомендації для шкіл** [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 24 верес. – Електрон. дані.*Зазначено, що Міністерство освіти і науки (МОН) рекомендує школам самостійно визначати тривалість уроків з урахуванням безпекової ситуації та психоемоційного стану дітей. Про це у Фейсбуці написав міністр освіти і науки Андрій Бутенко. За його словами, рекомендовано директорам шкіл заздалегідь передбачати різні сценарії організації навчання на випадок тривалих тривог. Законом про загальну середню освіту, а саме ст. 16, теж*

передбачена можливість для закладу гнучко організовувати освітній процес, зокрема коригувати тривалість занять. А. Бутенко нагадав, що МОН розробило рекомендації для шкіл щодо організації навчання за різних сценаріїв, які дають їм гнучкість в організації освітнього процесу в умовах повітряних тривог, враховуючи при цьому безпекові чинники, стан дітей тощо. Текст: https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4167171-koli-skorocuvati-uroki-do-35-hvilin-minosviti-rozasnilo-novi-rekomendacii-dla-skil.html

14. **Коломієць А. М. Розвиток мотиваційно-пізнавальної сфери молодших школярів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій** / А. М. Коломієць, М. О. Моклюк, А. М. Сільвейстр. — Вінниця : Твори, 2026. — 314 с. *Представлено теоретичний аналіз психолого-педагогічних засад використання ІКТ, розкрито механізми переходу зовнішньої мотивації навчання у внутрішню та обґрунтовано дидактичні умови ефективного застосування мультимедійних засобів у Новій українській школі (НУШ). Особливу цінність праці становить її практичний складник: методичні рекомендації щодо використання інтерактивних плакатів, тренажерів, електронних підручників і систем дистанційної підтримки навчання. Наведено фрагменти уроків (зокрема з математики та природознавства), описи інтерактивних методів і результати педагогічного експерименту, що підтверджують ефективність запропонованих підходів.*

15. **Концептуальні засади розвитку інформатичної освітньої галузі в умовах цифрової трансформації освіти** [Електронний ресурс] / Н. Морзе, О. Барна, О. Пасічник, Т. Нанаєва // Інформ. технології і засоби навчання : [електрон. наук. фах. вид.]. – 2026. – Т.114, № 4. – С. 1-28. *Розглянуто проблему розвитку інформатичної освітньої галузі в умовах цифрової трансформації освіти та стрімкого поширення технологій штучного інтелекту (ШІ). Вказано, що у результаті порівняльного аналізу підходів України, ЄС і США виявлено ключові тенденції розвитку інформатичної освіти: перехід до компетентнісної парадигми, інтеграція обчислювального мислення та ШІ-грамотності, посилення*

міждисциплінарності й персоналізації навчання. Запропоновано інтегровану концептуальну модель, що охоплює взаємопов'язані компоненти: соціально-технологічний контекст, освітні цілі, зміст навчання, педагогічні підходи, цифрове освітнє середовище, оцінювання та освітні результати, об'єднані механізмом зворотного зв'язку. Зазначено, що участь у дослідженні 1210 учителів, 1195 учнів і 1195 батьків підтвердило практичну значущість моделі: 86,2 % учителів позитивно оцінили якість навчального контенту, 73,9% батьків відзначили зростання зацікавленості учнів, понад 80 % респондентів рекомендують використання розробленої платформи – IT-студії. Водночас виявлено організаційні, технологічні та педагогічні бар'єри її впровадження. Текст : https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/6662

16. **Костевський О. Е. Розвиток лідерської діяльності педагогів для формування ключових компетентностей школярів при вивченні предмета «Захист України»** [Електронний ресурс] / О. Е. Костевський // Імідж сучас. педагога. – 2026. – № 5 (230). – С.33-37. *Розглянуто розвиток лідерської діяльності педагогів як чинник формування ключових компетентностей школярів під час вивчення предмета «Захист України». Уточнено зміст поняття «лідерська діяльність педагога» як цілеспрямованого впливу на учнів, колег та освітній процес, що ґрунтується на ініціативності, відповідальності, командній взаємодії, комунікативності, емоційній стійкості та готовності до постійного професійного саморозвитку. Обґрунтовано взаємопов’язані напрями розвитку лідерської діяльності педагога: професійна підготовка і підвищення кваліфікації, самоосвіта, практична та проєктна діяльність, командна взаємодія, використання інтерактивних і симуляційних технологій. Визначено умови, за яких педагог-лідер здатний організувати навчання як активну спільну діяльність, спрямовану на прийняття рішень, відповідальність, ініціативність і практичне застосування знань.* Текст : https://isp.pano.pl.ua/article/view/371152

17. **Кравченко А. Культура мови в системі соціокультурних компетентностей здобувачів вищої освіти: теоретичний і практичний аспекти** [Електронний ресурс] / А. Кравченко // Modern Philology : наук. журн. – 2026. – Вип. 6. – С. 91-100. *Досліджено культуру мови як інтегральний складник соціокультурних компетентностей здобувачів вищої освіти. Зазначено, що в сучасному університетському середовищі мовна підготовка студента вже не може зводитися лише до засвоєння норм сучасної української літературної мови. Вона охоплює ширше коло якостей, серед яких важливе місце посідають доречність висловлювання, комунікативна етика, академічна відповідальність, уміння добирати мовні засоби відповідно до ситуації спілкування, а також усвідомлення мови як культурної цінності та засобу професійної самопрезентації. Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні місця культури мови в системі соціокультурних компетентностей здобувачів вищої освіти, визначенні її структурних компонентів та окресленні практичних напрямів їх формування в освітньому процесі.* Текст: https://journals.onmu.in.ua/index.php/modernphilology/article/view/650/764

18. **Кулішов В. С. Розвиток критичного мислення майбутніх викладачів закладів вищої освіти засобами проблемного навчання** [Електронний ресурс] / В.С. Кулішов, К. В. Фесенко // Імідж сучас. педагога. – 2026. – № 4 (229). – С.42-46. *Обґрунтовано актуальність формування критичного мислення в умовах сучасних соціальних, інформаційних і професійних викликів, а також визначено його роль у підготовці конкурентоспроможного педагога. Проаналізовано наукові підходи до трактування сутності критичного мислення та окреслено його основні характеристики. Висвітлено особливості використання проблемного навчання як ефективного засобу розвитку аналітичних, рефлексивних та аргументаційних умінь здобувачів вищої освіти. Представлено модель розвитку критичного мислення майбутніх викладачів ЗВО засобами проблемного навчання та результати її апробації у Білоцерківському*

інституті неперервної професійної освіти. Текст : https://isp.pano.pl.ua/article/view/367675

19. **Ліштаба Т. Українська мова як інструмент професійної ідентичності та академічної культури** [Електронний ресурс] / Т. Ліштаба // Modern Philology : наук. журн. – 2026. – Вип. 6. – С. 119-123. *Досліджено роль української мови як ключового інструменту формування професійної ідентичності та академічної культури сучасного фахівця. Українську мову розглянуто не лише як засіб комунікації, а й як чинник культуротворення, самопрезентації та соціального позиціювання в професійному та академічному середовищі. В умовах глобалізації, академічної мобільності та міждисциплінарної взаємодії мова набуває статусу важливого маркера професійної компетентності, етичних норм і ціннісних орієнтирів. Визначено основні функції української мови в професійному та академічному контексті: передавання спеціальних знань і термінології, репрезентація результатів наукової діяльності, підтримка комунікативної єдності професійної спільноти та утвердження національної наукової традиції.* Текст: https://journals.onmu.in.ua/index.php/modernphilology/article/view/653/767

20. **Ляленко В. В. Педагогічний супровід ветеранів у закладах вищої освіти України: понятійно-методологічні засади дослідження** [Електронний ресурс] / В. В. Ляленко // Інновац. педагогіка. – 2026. – Т. 1, № 96. – С. 14-20. *Обгрунтовано, що педагогічний супровід ветеранів у ЗВО України є актуальною проблемою сучасної педагогічної науки й освітньої практики. Її значущість зумовлена не лише суспільними наслідками російсько-української війни, а й необхідністю переосмислення ролі ЗВО у підтримці ветеранів як здобувачів освіти, суб'єктів особистісного розвитку, професійного самовизначення та громадянської активності . У межах освітніх, педагогічних наук педагогічний супровід ветеранів доцільно розглядати не як різновид соціальної допомоги, психологічної підтримки, реабілітації чи професійної адаптації, а як самостійне педагогічне явище.*

Його зміст пов'язаний з організацією освітнього процесу, індивідуалізацією навчання, академічною підтримкою, педагогічною взаємодією, створенням підтримувального освітнього середовища та розвитком суб'єктності ветерана як учасника освітнього процесу. Педагогічний супровід ветеранів у ЗВО України запропоновано визначати як цілеспрямовану, системну, особистісно орієнтовану діяльність суб'єктів освітнього процесу, спрямовану на створення умов для успішного входження ветеранів в освітнє середовище, реалізації їхньої індивідуальної освітньої траєкторії, академічної підтримки, розвитку освітньої мотивації, громадянської та професійної суб'єктності. Текст : https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2026/96/4.pdf

21. **Матвеєва Н. Мовна ідентичність і мовний вибір українців у контексті російсько-української війни та соціальних трансформацій** [Електронний ресурс] / Наталя Матвеєва // Studia Methodologica. – 2026. – № 62. – С. 113-122. *Увагу зосереджено на зміні мовної свідомості та мовної поведінки студентської молоді, яка виявилася найбільш чутливою до викликів воєнного часу та процесів переосмислення національної належності. Емпіричним матеріалом стали мовні біографії студентів Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, які переїхали з тимчасово окупованих або небезпечних для життя територій. Метод мовної біографії дав змогу простежити індивідуальну динаміку мовних змін, виявити мотиваційні чинники переходу на українську мову та з'ясувати роль війни як потужного каталізатора переосмислення мовної ідентичності. Встановлено, що для багатьох респондентів перехід на українську мову є не лише зміною мовної практики, а й усвідомленим актом національного самоствердження, громадянської позиції та символічного спротиву агресорові. Доведено, що трансформація мовної ідентичності молоді відбувається через поєднання зовнішніх чинників (зміна середовища, міграція, вплив медіапростору, державна мовна політика) та внутрішніх (переоцінка цінностей, емоційний досвід війни, прагнення автентичності).*

Зроблено висновок, що мовна ідентичність молоді в умовах війни набуває особливої цінності, перетворюючись на важливий ресурс консолідації українського суспільства та зміцнення національної стійкості. Текст: https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/sm/article/view/3198/2953

22. **Мозговий І. Оцінок стане недостатньо: МОН готує нові свідоцтва для школярів** [Електронний ресурс] / Іван Мозговий // Fakty.ua : [вебсайт]. – 2026. – 8 жовт. — Електрон. дані. *Зазначено, що Міністерство освіти і науки України пропонує запровадити єдину форму свідоцтва досягнень для учнів V − IX класів. Документ має відображати не лише оцінки, а й навчальний поступ і розвиток компетентностей школярів. Вказано, що МОН винесло на громадське обговорення проєкт примірної форми свідоцтва досягнень, що передбачає п'ять розділів. До проєкту також додали методичний коментар із поясненнями щодо заповнення кожного розділу та прикладами. Запропоновано вводити обов'язкове заповнення свідоцтва поетапно, щоб педагоги могли підготуватися, а розробники електронних журналів — адаптувати свої системи. Із 01.09.2027 обов'язковими мають стати всі розділи свідоцтва. Водночас розділ про державну підсумкову атестацію заповнюватимуть з урахуванням умов, визначених законодавством*. Текст: https://fakty.ua/480040-ocenok-stanet-nedostatochno-minobrazovaniya-gotovit-novye-svidetelstva-dlya-shkolnikov

23. **Музика Т. Українська мова як іноземна в контексті деколонізації** [Електронний ресурс] / Тетяна Музика // Studia Methodologica. – 2026. – № 62. – С. 123-132. *Проаналізовано сучасний стан викладання української мови за кордоном у контексті деколонізації та інтеграції України в міжнародний освітній і науковий простір. Особливу увагу приділено дисципліні «Українська мова як іноземна» як засобу подолання колоніальних уявлень про українську мову та підвищення її академічної видимості. Визначено основні виклики, зокрема маргіналізацію української мови в окремих академічних студіях і нестабільність українознавчих програм. Обґрунтовано значення УМІ для розвитку мовної суб'єктності*

України, культурної дипломатії та формування сучасного міжнародного академічного наративу. Текст: https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/sm/article/view/3199/2954

24. **Нікулочкіна О. Вплив воєнного стану на запити педагогів дошкільної та початкової освіти щодо підвищення кваліфікації** [Електронний ресурс] / О.В. Нікулочкіна // Молодь і ринок. – 2026. – № 7/8(251/ 252). – С. 89-97. *Метою статті є дослідження професійних запитів щодо підвищення кваліфікації педагогів дошкільної та початкової освіти Запорізької області, визначення ключових бар'єрів на шляху їхнього фахового зростання в умовах воєнного стану. Констатовано, що попри складні виклики умов життя й професійної діяльності під час воєнного стану педагоги демонструють високий рівень мотивації до питань використання ІКТ в освітньому процесі, спрямованих на інтегрування під час підготовки й проведення уроків/занять технологій штучного інтелекту (ШІ) й ігрових методик. Зафіксовано диференціацію професійних інтересів: якщо вчителі початкових класів фокусуються на предметно-методичній площині, дистанційних форматах і реалізації стандартів Нової української школи (НУШ), то запит вихователів суттєво зміщений у бік безпекових регламентів, психолого-педагогічного супроводу дітей, творчої самореалізації та виховної роботи. Вказано, що уніфіковані підходи до підвищення кваліфікації вчителів початкових класів і вихователів дошкільної освіти вичерпали свій ресурс, а сучасний контекст вимагає від закладів післядипломної освіти створення гнучких, практико-орієнтованих і диференційованих програм, розробки й експериментального впровадження цільових тренінгових курсів психолого-безпекового спрямування, створення дієвого науково-методичного інструментарію для підтримки педагогів в умовах змішаного та дистанційного навчання.* Текст : https://mir.dspu.edu.ua/article/view/370622/355063

25. **Панасюк О. Бюджетна програма у сфері освіти і науки як об'єкт державного аудиту** [Електронний ресурс] / О. Панасюк, Д. Поліщук, С. Поліщук // Економіка та сусп-во. – 2026. – № 90. – Електрон. дані. *Досліджено сутність бюджетних програм як інструменту реалізації державної політики та управління бюджетними ресурсами в освітній і науковій сферах. Проаналізовано діяльність органів державного фінансового контролю щодо здійснення аудиту виконання бюджетних програм, визначено їх роль у забезпеченні законності, результативності та ефективності використання бюджетних коштів. Систематизовано основні проблеми, що виникають під час проведення державного аудиту в умовах обмежених фінансових ресурсів і воєнного стану. Окреслено напрями вдосконалення аудиторських процедур, підвищення прозорості використання бюджетних коштів і посилення контрольних механізмів у сфері освіти і науки. Надано практичні рекомендації щодо підвищення ефективності державного аудиту бюджетних програм і забезпечення належного фінансового управління в зазначених сферах.* Текст : https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/8442

26. **Приходько Н. Г. Інтеграція штучного інтелекту в освітній процес** [Електронний ресурс] / Н. Г. Приходько, М. М. Гавриш // Інновац. педагогіка. – 2026. – № 96. – С.227-230. *Проаналізовано особливості застосування ШІ в освіті, визначено його основні переваги й потенційні ризики, а також підкреслено необхідність збалансованого підходу до його впровадження. Зазначено, що здатність систем ШІ обробляти великі обсяги даних забезпечує адаптацію навчального контенту до індивідуальних потреб здобувачів освіти й викладачів, що підвищує ефективність освітньої діяльності. Звернено увагу на розвиток цифрової та професійної компетентності викладачів у сфері використання технологій ШІ, а також питання їх етичного й відповідального застосування. Окреслено потенціал технологій ШІ щодо підтримки викладачів у розробленні навчально-методичних матеріалів, систем оцінювання та індивідуалізованих*

*навчальних завдань. Особливу увагу приділено викликам, пов'язаним із захистом персональних даних, академічною доброчесністю та необхідністю збереження критичного мислення і навичок самостійного навчання здобувачів освіти. Обґрунтовано доцільність використання ШІ як ефективного доповнення до традиційних методів навчання.*Текст : https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2026/96/41.pdf

27. **Ризики "за партою": чи можуть укриття перетворитися на навчальні кабінети** [Електронний ресурс] // Україна молода. – 2026. – 7 жовт. — Електрон. дані. *Наведено роздуми освітян із Фейсбуку щодо організації освітнього процесу в умовах війни. Зокрема директор Українського центру оцінювання якості освіти в 2006 – 2011 та 2014 – 2015 рр. Ігор Лікарчук вказав на реальні загрози для школярів у зв'язку з російськими обстрілами та висловив критичні зауваження щодо правил перебування дітей у навчальному закладі під час тривоги. Доктор мистецтвознавства, професор Ольга Бенч акцентувала увагу на проблемах української мистецької освіти та як приклад навела досвід Словацької Республіки, який, на її думку, є надзвичайно релевантним для України, оскільки Словаччина успішно здійснила трансформацію постсоціалістичної моделі вищої освіти.* Текст: https://umoloda.kyiv.ua/number/4032/2006/195301/

28. **Ростока М. Актуальні аспекти розвитку відкритої освіти в Україні** [Електронний ресурс] / М. Ростока, Ю. Кравченко // Молодь і ринок. – 2026. – № 5(249). – С.114-119. *Мета статті – привернути увагу до питання науково-аналітичного супроводу відкритої освіти. Зазначено, що відкрита освіта в Україні активно розвивається і, незважаючи на певні виклики, має значні перспективи подальшого вивчення та впровадження. До того ж зростає роль освітянських бібліотек, зокрема діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ) в зазначеній проблематиці, тому що ДНПБ є не лише сховищем знань, а й активним учасником трансформації освітньої системи України, а її діяльність є фундаментом для розвитку відкритої освіти*

та науки, що забезпечує конкурентоспроможність української освіти, сприяє інноваціям та формує нову освітню культуру, орієнтовану на доступність, прозорість і глобальну інтеграцію. Вказано на активізацію наукового дослідження "Науково-аналітичний супровід розбудови єдиного інформаційного простору відкритої освіти" (2026–2028). Текст : https://mir.dspu.edu.ua/article/view/358057/348160

29. **Рудько О. Мистецтво бути: цьогорічна тема форуму "Освіта ДивоСвіту 2026"** [Електронний ресурс] / Олександра Рудько // Focus.ua : [вебсайт]. – 2026. – 12 жовт. — Електрон. дані. *Повідомлено, що у Києві відбувся IV форум "Освіта ДивоСвіту 2026". Подія об'єднала понад 40 провідних спікерів — філософів, військових, науковців, митців, управлінців і практиків освіти, а також сотні освітян, батьків і громадських діячів з усієї України. Цього року провідною темою форуму стала "Мистецтво бути". Тема окреслила чотири ключові стани сучасної людини: здатність бачити реальність без спотворень, розуміння глибинних зв'язків, відповідальну дію та збереження внутрішньої цілісності. Мета форуму – це розмова про освіту не як систему оцінок чи формальних дипломів, а про простір формування вільної особистості, здатної зберігати внутрішні орієнтири у часи граничних випробувань.* Текст: https://focus.ua/uk/ukraine/770920-mistectvo-buti-cogorichna-tema-forumu-osvita-divosvitu-2026

30. **Руслан Стефанчук: Все, що робить Україну сильнішою економічно й технологічно, працює і на наближення справедливого миру** [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 9 жовт. [№ 698]. – Електрон. дані. *Як повідомив Голова Верховної Ради України (ВР України) Руслан Стефанчук, «Парламентський діалог» продовжили у Тернополі на базі Західноукраїнського національного університету. Однією з головних тем зустрічі стало питання, яким має бути приватне право для покоління, яке житиме й працюватиме в повоєнній, сучасній та європейській Україні. Політик розповів, що під час зустрічі*

говорили про те, які захист і гарантії має давати новий Цивільний кодекс молодій людині, право на інформаційний спокій та відповідність законодавства викликам цифрового середовища. Окремо зупинилися на медичній складовій нового Кодексу та питаннях, пов'язаних із репродуктивною сферою. Значну частину дискусії присвятили штучному інтелекту (ШІ), інтелектуальній власності (ІВ) та захисту результатів творчої й інноваційної діяльності. Текст: https://www.golos.com.ua/article/392961

31. **Руслан Стефанчук: Діалог — одна з ключових цінностей демократії** [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 22 верес. [№ 686]. – Електрон. дані. *Як повідомив Голова Верховної Ради України (ВР України) Руслан Стефанчук на своїй офіційній фейсбук-сторінці, у Полтаві відбулася зустріч у межах всеукраїнського туру «Парламентський діалог: зустріч з Головою Верховної Ради». У Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» обговорили роботу парламенту, освіту, оновлення Цивільного кодексу та законодавчі рішення, які мають визначати правила життя в Україні сьогодні і після війни. «Діалог — одна з ключових цінностей демократії і те, що принципово відрізняє нас від країни-агресора», — наголосив Р. Стефанчук. За його словами, особливо важливо вести такий діалог в університетському середовищі, де формується інтелектуальна еліта та покоління, яке визначатиме майбутнє України. Під час зустрічі говорили про пріоритети роботи парламенту, зокрема забезпечення сталого й справедливого миру, рух України до членства в Європейському Союзі (ЄС), формування бюджету та фінансову стабільність держави. Окремо обговорили питання освіти — виклики для закладів вищої освіти, потреби студентів і викладачів, а також державну політику для розвитку української освіти в умовах війни та після неї. Значну частину дискусії присвятили оновленню Цивільного кодексу. Руслан Стефанчук зазначив, що життя у 2003 та 2026 роках принципово відрізняється. Цифрові відносини,*

онлайн-договори, персональні дані та нові форми інтелектуальної діяльності стали частиною повсякденного життя. Водночас війна поставила перед цивільним правом питання, які двадцять років тому неможливо було передбачити в нинішньому масштабі. Текст: https://www.golos.com.ua/article/392788

32. **Руслан Стефанчук: Україна майбутнього — безпечна, мирна держава з чесними й зрозумілими правилами** [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 29 верес. [№ 691]. – Електрон. дані. *Голова Верховної Ради України (ВР України) Руслан Стефанчук повідомив, що «Парламентський діалог» триває. Він розповів, що спочатку зустрілися у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка. Далі — у Національному університеті «Києво-Могилянська академія», де до розмови також долучилися представники Національного університету «Чернігівський колегіум» та Національного університету «Чернігівська політехніка». Політик зазначив, що як і в інших містах, говорили відверто — про роботу парламенту, майбутнє держави після війни, європейський шлях України та оновлення Цивільного кодексу.* Текст: https://www.golos.com.ua/article/392865

33. **Сергій Бабак: Заклади освіти, в яких понад 50 % дітей навчаються мовою національної меншини, можуть претендувати на статус школи національної меншини** [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 15 жовт. [№ 702]. – Електрон. дані. *Як розповів член фракції «Слуга Народу», голова парламентського Комітету з питань освіти, науки та інновацій Сергій Бабак, Верховна Рада України (ВР України) за основу і в цілому ухвалила законопроєкт № 16119, який вносить зміни до Закону про освіту щодо прав національних меншин України. Він наголосив, що позитивне голосування за цей документ знімає блокування Угорщини й дає можливість уже найближчими днями відкрити для нашої держави два переговорні кластери*

щодо вступу до Європейського Союзу (ЄС). Текст: https://www.golos.com.ua/article/393057

34. **СидоренкоВ. В. Закордонний досвід розвитку дослідницької компетентності майбутніх викладачів закладів вищої освіти: порівняльний аналіз та можливості імплементації в Україні** [Електронний ресурс] / В. В. Сидоренко, О. Г. Грицан// Вісн. Нац. акад. пед. наук України. – 2026. – Т. 8, № 2. – С.1-22. *Мета статті: на основі порівняльного аналізу закордонного досвіду виявити концептуальні підходи, моделі, організаційно-педагогічні умови, результативні практики розвитку дослідницької компетентності майбутніх викладачів ЗВО та обґрунтувати можливості їх імплементації в систему підготовки майбутніх викладачів ЗВО в Україні. Проаналізовано досвід США, Великої Британії, Німеччини, Австралії, Туреччини і Казахстану, розглянуто, як визначені критерії реалізуються в окремих національних системах професійної підготовки майбутніх викладачів.* Текст : https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/691/774

35. **Собчук А. А. Вплив білінгвального середовища на формування комунікативної активності дітей** [Електронний ресурс] / Анна Адамівна Собчук, Аліна Сергіївна Романчук // Акад. візії. – 2026. – № 58. – [Електрон.дані]. *Досліджено вплив білінгвального середовища на формування комунікативної активності дітей дошкільного віку. Встановлено, що двомовність може сприяти розвитку мовленнєвої гнучкості, прагматичної чутливості та здатності адаптувати мовлення до різних ситуацій. Водночас результати залежать від якості мовної експозиції, інтенсивності практики, педагогічної підтримки та емоційної безпеки дитини. Для українського дошкільного простору наголошено на необхідності врахування сімейних мовних практик, соціолінгвістичної ситуації та наслідків вимушеного переміщення. Йдеться про важливість підтримки багатомовного репертуару дитини та створення сприятливого*

мовленнєвого середовища. Текст: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/3532/3354

36. **Спортивні класи в школах: комітет ВР рекомендує ухвалити закон про тренування з продовженим днем** [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 29 верес. [№ 691]. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що Комітет Верховної Ради України (ВР України) з питань молоді і спорту на засіданні 24 вересня 2026 р. розглянув проєкт Закону України про внесення змін до ст. 26 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» щодо утворення та функціонування спеціалізованих спортивних класів (реєстр. № 15527), поданий Кабінетом Міністрів України (КМ України). Законопроєктом пропонується доповнити ст. 26 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» новою частиною, в якій передбачити, що у закладах загальної середньої освіти можуть відкриватися спеціалізовані спортивні класи з видів спорту із продовженим днем навчання для проведення додаткової навчально-тренувальної та спортивної роботи у встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти і науки, порядку за наявності коштів у відповідних бюджетах.* Текст: https://www.golos.com.ua/article/392850

37. **Станішовський А. Модель зрілості управління короткостроковими освітніми проєктами у закладах вищої освіти** [Електронний ресурс] / А. Станішовський // Екон. простір : зб. наук. пр. – № 216. – Дніпро, 2026. – С. 288-296. *Досліджено можливості діагностики управлінських процесів і визначення напрямів їх розвитку в умовах дефіциту часу, високої інтенсивності навчання й підвищених вимог до якості підготовки. Інтегровано принципи проєктного, адаптивного та ризик-орієнтованого менеджменту з підходами до управління на основі цифрових даних, аналітики навчання та оцінювання результативності. Розроблено*

п'ятирівневу шкалу управлінської зрілості – від базового ситуативного до оптимізованого управління, заснованого на наскрізній аналітиці, системі KPI, прогнозуванні ризиків і постійному вдосконаленні. Визначено практичне значення моделі для експрес-аудиту якості викладання дисципліни «Основи національного спротиву» та аналогічних програм військово-прикладної підготовки, а також окреслено перспективи її подальшої верифікації та емпіричної апробації. Текст: https://economicspace.pgasa.dp.ua/article/view/371061

38. **Танасійчук О. Історія в коробці: як діаспора зберігає українську ідентичність** [Електронний ресурс] / Ольга Танасійчук // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 26 верес. – Електрон. дані. *Розглянуто сучасні освітні практики збереження української національної ідентичності серед дітей української діаспори в європейських країнах. Основну увагу приділено методиці «Спогади в коробках», що поєднує музейну педагогіку, дослідницьке навчання та роботу з матеріальними об'єктами культурної спадщини. Проаналізовано діяльність освітньої програми «Корені та крила: історія, яка об'єднує», спрямованої на підготовку педагогів українських закордонних шкіл. Окрему увагу приділено українській мові як важливому засобу збереження культурної пам'яті, національної самобутності та зв'язку дітей українського походження з історико-культурною спадщиною України. Визначено ключові проблеми викладання історії України та української мови в умовах обмеженого навчального часу й іншого культурного середовища. Показано значення інтерактивних методів, особистої дослідницької діяльності учнів, мовної практики та включення української історії в загальноєвропейський контекст для підтримання національної ідентичності українців за кордоном.* Текст: https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/4168044-istoria-v-korobci-ak-diaspora-zberigae-ukrainsku-identicnist.html

39. **Троценко Л. Без присяги та військового обліку: що передбачає курс нацспротиву у вишах** [Електронний ресурс] / Людмила

Троценко // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 5 жовт. — Електрон. дані. *Як повідомило Міністерство освіти і науки України (МОН), понад 414 тис. студентів у 948 закладах вищої та фахової передвищої освіти з 01.10.2026 розпочали вивчення дисципліни «Основи національного спротиву». Вказано, що у 2026/2027 навчальному році дисципліну запровадили у 275 ЗВО та у 673 ЗФПО. Програма передбачає формування знань і практичних навичок для дій в умовах безпекових загроз, збереження життя і здоров'я, надання домедичної допомоги та підготовки громадян до національного спротиву. У МОН наголосили, що проходження дисципліни не передбачає складання Військової присяги, медичного огляду, прибуття до ТЦК та СП, перебування на полігонах Сил оборони, здобуття військово-облікової спеціальності чи набуття статусу військовозобов'язаного. Зазначено, що окремо МОН працює над підготовкою викладачів у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ) і військових навчальних підрозділах ЗВО, що належать до сфери управління Міністерства оборони*. Текст: https://ua.korrespondent.net/ukraine/4916378-bez-prysiahy-ta-viiskovoho-obliku-scho-peredbachaie-kurs-natssprotyvu-u-vyshakh

40. **У ЄвроХабі презентували новий підручник «Право Європейського Союзу»** [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 8 жовт. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що у «ЄвроХабі» відбулася презентація нового підручника «Право Європейського Союзу» за загальною редакцією Ксенії Смирнової. Над виданням працювали понад 20 авторів, які об’єднали різні наукові школи та практичний досвід. Розглянуто значення видання для поглиблення знань у сфері права ЄС, європейської інтеграції та адаптації українського законодавства до правових стандартів ЄС. Акцентовано увагу на актуальності європейського права для сучасної юридичної освіти та професійної підготовки правників в Україні. Перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до ЄС Вадим Галайчук у своєму виступі на презентації підручника наголосив на процесі гармонізації українського законодавства, який наразі*

перебуває в максимально активній фазі. Поява профільного, фундаментального підручника українською мовою є неоціненною допомогою для експертів апарату ВР України та народних депутатів, адже вона забезпечує єдиний термінологічний та концептуальний апарат. Депутат підкреслив, що успіх офіційних переговорів про вступ безпосередньо залежить від розуміння українською стороною глибинних правових доктрин ЄС. Підручник «Право Європейського Союзу» під редакцією Ксенії Смирнової де-факто стає практичним посібником для робочих груп, які ведуть переговори по кожній із глав acquis. Зазначено, що книга є унікальною для українського ринку, оскільки поєднує глибоку теоретичну базу європейських правових шкіл із сучасним практичним контекстом євроінтеграції України. Текст: https://yur-gazeta.com/golovna/u-evrohabi-prezentuvali-noviy-pidruchnik-pravo-evropeyskogo-soyuzu.html

41. **Усик Л. М. Теоретико-методичні засади оцінювання мовленнєвих компетентностей здобувачів освіти у процесі вивчення англійської мови** [Електронний ресурс] / Людмила Миколаївна Усик, Лідія Михайлівна Черчата, Лариса Леонідівна Король // Акад. візії. – 2026. – № 57. – [Електрон.дані]. *Досліджено сучасні підходи до оцінювання мовленнєвих компетентностей під час вивчення англійської мови. Проаналізовано критерії оцінювання основних видів мовленнєвої діяльності та використання шкали CEFR (A1–C2). Окрему увагу приділено ролі мовної політики у формуванні компетентнісного підходу до іншомовної освіти та стандартизації рівнів мовної підготовки. Обґрунтовано перехід до компетентнісно орієнтованої моделі оцінювання, що поєднує сучасні педагогічні підходи, цифрові інструменти та міжнародні стандарти.* Текст: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/3310/3138

42. **Ханас О. Акцент на практику: в Україні зміниться підхід до професійної освіти** [Електронний ресурс] / Оксана Ханас // Focus.ua : [вебсайт]. – 2026. – 5 жовт. — Електрон. дані. *Як наголосив Прем'єр-міністр України Сергій Корецький, головне завдання — готувати кваліфікованих*

фахівців, яких справді потребують ринок праці та економіка країни. Та повідомив про затвердження нового стандарту професійної освіти. За його словами, не менше 40 % навчальної програми присвячується практичній підготовці, студенти зможуть здобути до трьох професійних кваліфікацій, а професійні коледжі матимуть більшу автономію у формуванні освітніх програм; навчання буде інтегровано з європейською кредитною системою. Вказано, що з наступного року в Україні запрацює нова формула фінансування професійних коледжів: кожна установа матиме базове фінансування, а частина коштів залежатиме від результатів роботи. Крім того, студенти зможуть навчатися та проходити стажування безпосередньо у роботодавців, а викладачі — викладати та проходити стажування в навчальних закладах і на підприємствах. На думку влади, такий підхід забезпечить більше практичного досвіду та безпосередньої співпраці професійних коледжів із роботодавцями. Текст: https://focus.ua/uk/ukraine/770095-akcent-na-praktiku-v-ukrajini-zminitsya-pidhid-do-profesiynoji-osviti

43. **Хоменко О. Роль української мови у просторі вищої освіти як маркера національної ідентичності: досвід 1918 року та виклики сучасності** [Електронний ресурс] / Олена Хоменко // Літопис Волині. – 2026. – № 34. – С. 115-122. *Досліджено значення мовного питання крізь призму діяльності національно-патріотичного активу 1918 р. та сучасної студентської спільноти, чия мовна самосвідомість виступає запорукою утвердження суб'єктності України у глобальному вимірі. На основі аналізу архівних документів періоду 1918 р. схарактеризовано основні кроки питання мовної політики під час створення Української держави П. Скоропадського, підкреслено зв'язок між мовною політикою та кроками побудови власної держави на початку ХХ ст. Наведено приклади підтримки мовної політики з багатьох регіонів тогочасної України. А також приклади нав'язуваності «правильної мови» періоду СРСР і боротьби українського народу за мову сьогодні. Показано, що однією з ключових ролей існування*

будь-якої держави, і України зокрема, є мова як чинник формування національної ідентичності, особливо в умовах воєнної агресії та глобальних викликів сучасності. Її функціонування у вищій освіті, де у студентів вже сформований більш свідомий вибір і розуміння, визначає не лише рівень освіченості та культурної єдності суспільства, але й рівень зміцнення державності загалом. Історичний досвід має вагоме значення для зміцнення та збереження ідентифікації, особливо сьогодні в Україні під час війни з РФ, коли наша держава проходить процес деколонізації, у тому числі і мовної. Текст: https://litopys.volyn.ua/index.php/litopys/article/view/713/621

44. **Хомицький М. Роль закладів вищої освіти у подоланні дисбалансу між цифровим та інноваційним розвитком України** [Електронний ресурс] / М. Хомицький // Економіка та сусп-во. – 2026. – № 89. – Електрон. дані. *Доведено важливу роль ЗВО у формуванні людського та інноваційного потенціалу, висвітлено їх роль у подоланні дисбалансу між цифровим та інноваційним розвитком. Окреслено основні напрями участі ЗВО у подоланні виявленого дисбалансу, зокрема через розвиток цифрових компетентностей, посилення науково-дослідної діяльності, трансфер технологій, розширення співпраці з бізнесом.* Текст **:** https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/8427

45. **Черненко Н. М. Моніторинг якості загальної середньої освіти як інструмент управління в умовах трансформацій : ризики та загрози** [Електронний ресурс] / Н. М. Черненко, М. М. Ручкіна // Інтелект XXI. – 2026. – № 2. – С. 102-108. *Досліджено роль моніторингу якості загальної середньої освіти як інструменту ефективного управління в умовах сучасних трансформацій і кризових викликів, ідентифіковано ймовірні ризики та загрози. Обґрунтовано необхідність переосмислення традиційних підходів до моніторингу з урахуванням динамічності освітнього середовища, цифровізації та підвищення ризиків. Окреслено систему показників оцінювання якості освіти, що включає результативні, процесуальні, ресурсні та адаптивні компоненти. Проаналізовано вплив цифровізації на розширення*

можливостей моніторингу та підвищення його оперативності, визначено ключові ризики функціонування системи моніторингу й шляхи їх мінімізації. Доведено, що ефективний моніторинг сприяє підвищенню якості освіти, адаптивності освітніх систем і забезпечує їх стійкість у кризових умовах, тобто виконує функцію інструмента розвитку, а не простого контролю результатів. Текст : https://intellect21.nuft.org.ua/journal/2026/2026_2/14.pdf

46. **Яненко Р. Вишкіл з характером: чому в Україні зростає інтерес до військових ліцеїв** [Електронний ресурс] / Роман Яненко // Дзеркало тижня. – 2026. – 24 верес. — Електрон. дані. *Проаналізовано зміни у ставленні українських батьків до військових ліцеїв і закладів із посиленою військово-фізичною підготовкою в умовах повномасштабної війни. Розглянуто відмінності між загальношкільним предметом «Захист України» та системною підготовкою у спеціалізованих ліцеях, що охоплює фізичний розвиток, дисципліну, домедичну допомогу, технічні навички та командну роботу. Наведено приклади організації оборонної освіти у США та Естонії, а також дані про зростання попиту на військові ліцеї в Україні на тлі загального скорочення кількості школярів. Окреслено роль таких закладів у формуванні базових компетентностей і можливій подальшій професійній підготовці молоді до служби у Силах оборони.* Текст: https://zn.ua/ukr/EDUCATION/vishkil-z-kharakterom-chomu-v-ukrajini-zrostaje-interes-do-vijskovikh-litsejiv.html

47. **Ящук І. Волонтерська діяльність як чинник патріотичного виховання здобувачів початкової освіти** [Електронний ресурс] / І. Ящук, В. Пачковський, В. Одреховський // Молодь і ринок. – 2026. – № 5. – С.45-52. *Обгрунтовано, що в умовах сучасних суспільних викликів волонтерство має значний виховний потенціал, оскільки сприяє формуванню в молодших школярів емпатії, відповідальності, почуття причетності до спільноти, готовності діяти на користь інших і своєї країни. У контексті початкової школи волонтерську діяльність визначено як організовану, добровільну, безоплатну й суспільно корисну активність дітей молодшого шкільного*

віку, що здійснюється під педагогічним керівництвом і відповідає їхнім віковим можливостям. Висвітлено та класифіковано основні напрями волонтерської активності в початковій школі: соціальний, патріотично-підтримувальний, культурно-історичний, екологічний, громадсько-шкільний та інформаційно-творчий. Така класифікація дає змогу впорядкувати форми волонтерської роботи як педагогічні практики, доступні молодшим школярам. Наведено комплекс організаційно-педагогічних умов ефективного впровадження волонтерства у початковій школі. Текст : https://mir.dspu.edu.ua/article/view/358188/348150

Освіта в зарубіжних країнах

48. **Віротченко С. А. Мовна політика Литви в контексті цифровізації та інтернаціоналізації вищої освіти** [Електронний ресурс] / С. А. Віротченко // Акад. візії. – 2026. – № 57. – [Електрон.дані]. *Досліджено державну мовну політику Литви у сфері вищої освіти в умовах цифровізації та інтернаціоналізації. Проаналізовано її нормативно-правові засади, механізми підтримки литовської мови, розвиток багатомовності та роль цифрових мовних ресурсів. Встановлено, що сучасна політика спрямована на поєднання захисту державної мови з розвитком іншомовної компетентності, водночас актуальним залишається збереження позицій литовської мови як мови науки. Практичне значення роботи полягає у можливості використання отриманих результатів під час розроблення стратегії удосконалення мовної політики у сфері вищої освіти України, модернізації мовної освіти, підготовки майбутніх педагогів і філологів, а також при проведенні подальших порівняльно-педагогічних досліджень розвитку мовної освіти в країнах Балтії та Європейського Союзу.* Текст: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/3370/3199

49. **Грицан О. Г. Розвиток дослідницької компетентності майбутніх викладачів закладів вищої освіти у Німеччині: інституційний досвід і перспективи його адаптації в Україні** [Електронний ресурс] /

О. Г. Грицан // Імідж сучас. педагога. – 2026. – № 5 (230). – С. 71-77. *Зазначено, що у Німеччині впровадження дослідницького навчання відбувається завдяки взаємодії трьох рівнів: макрорівня (державна освітня політика і нормативно-правове забезпечення, федеральна ресурсна підтримка - Рамкова концепція практичного семестру, Міністерський циркуляр щодо організації практичних компонентів підготовки, федеральні програми); мезорівня (інституційні рішення університетів і факультетів); мікрорівня (реалізація дослідницького навчання в конкретних освітніх програмах і навчальних дисциплінах). Його цінність полягає у зміні сучасної освітньої парадигми: від знаннєвої, зорієнтованої на засвоєння готових знань, до компетентнісно-дослідницької, яка передбачає систематичне включення здобувача освіти в дослідницьку діяльність у межах освітнього процесу, активне конструювання і самостійне продукування знань, аналіз реальних професійних проблем у процесі практичної підготовки, професійний розвиток упродовж життя. Вказано, що досвід Німеччини може бути успішно адаптований до українського контексту підготовки майбутніх викладачів ЗВО в умовах змішаного навчання.* Текст : https://isp.pano.pl.ua/article/view/371454/357162

50. **Зайченко Н. І. Іспанські освітяни – у витоків модерної соціальної педагогіки** [Електронний ресурс] / Н. І. Зайченко // Інновац. педагогіка. – 2026. – Т. 1, № 95. – С.19-23. *Наведено дані про п'ятьох іспанських педагогів (Луїса Парраля, Франсіска Хінера, Марії Луенго, Мануеля Родригес-Наваса, Леопольда Паласіоса), котрі найраніше і наймасштабніше посприяли становленню новітнього наукового напряму соціальної педагогіки в Іспанії. Узагальнено ключові ідеї, упроваджені іспанськими освітянами на межі XIX – XX ст., стосовно характеру, цілей та призначення соціальної педагогіки. Звернено увагу на те, що ці новітні ідеї знаменували генерування іспанської національної концепції соціальної педагогіки у річищі загальноєвропейського реформаторського освітянського*

руху, котрий поширився у другій половині XIX ст. і призвів до колосальних світоглядних змін у світовій педагогічній думці. Текст : https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2026/95/part_1/4.pdf

51. **Максименко О. О. Іншомовна освіта Великої Британії: від реалій до трансформацій** [Електронний ресурс] / О. О. Максименко // Інновац. педагогіка. – 2026. – Т. 2, № 95. – С.15-19. *Виокремлено ключові напрями державної стратегії Великої Британії: загальний цілісний підхід з поєднанням узгоджених дій у політичній та освітній сферах, визнання мовного потенціалу спільнот, забезпечення безперервності мовної освіти на всіх етапах життя у контексті безперервного навчання. Доведено, що реформування іншомовної галузі у Великій Британії виходить за межі суто освітньої політики, інтегруючись у стратегії суспільної єдності, культурного і мовного розмаїття, національної безпеки, економічного процвітання та соціальної мобільності. Вказано, що досвід Великої Британії у розробці довгострокових програм трансформації іншомовної освіти визначений як прогностично значущий для України в контексті розбудови конкурентоспроможного освітнього простору.* Текст : https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2026/95/part_2/4.pdf

52. **Миронець Ю. А. Європейська модель цифрового врядування у сфері освіти: адміністративно-правові стандарти та перспективи імплементації в Україні** [Електронний ресурс] / Ю. А. Миронець // Аналіт.-порівнял. правознавство : електрон. наук. фах. вид. – 2026. – № 4. – С. 254-260. *Визначено основні принципи цифрового врядування, зокрема людиноцентричність, відкритість, підзвітність, інтероперабельність, захист персональних даних і кібербезпеку. Проаналізовано стан національного законодавства та встановлено його фрагментарність у регулюванні державних інформаційних систем, цифрових освітніх платформ, електронної ідентифікації та міжреєстрової взаємодії. Обґрунтовано необхідність гармонізації законодавства України з європейськими стандартами та формування цілісної адміністративно-*

правової моделі цифрового врядування у сфері освіти. Запропоновано напрями вдосконалення правового забезпечення цифрової трансформації освіти з урахуванням вимог Європейського Союзу. Текст: https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/371970

53. **У Будапешті відкрили оновлену українську бібліотеку імені Івана Франка** [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 27 верес. – Електрон. дані. *Йдеться про відкриття оновленої Української бібліотеки ім. Івана Франка в Будапешті, що функціонує при Державному самоврядуванні української національності в Угорщині. У відкритті взяли участь педагогічні колективи та вихованці Угорсько-української школи в Будапешті та школи української мови й народознавства ім. Лесі Українки. Розглянуто значення бібліотеки як культурно-освітнього осередку української громади, спрямованого на збереження, популяризацію та поширення української книжкової спадщини за межами України. Особливу увагу приділено оновленню бібліотечного фонду, його поповненню сучасними українськими виданнями, а також перейменуванню установи на честь Івана Франка. Проаналізовано роль бібліотеки у підтримці української освіти, розвитку культурної комунікації та зміцненні зв'язків між представниками української громади в Угорщині. Акцентовано на важливості діяльності бібліотеки як інституції збереження національної культурної ідентичності та забезпечення доступу до українського культурного продукту в іншомовному середовищі.* Текст: https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/4168475-u-budapesti-vidkrili-onovlenu-ukrainsku-biblioteku-imeni-ivana-franka.html

54. **У столиці Нігерії відкрили «Українську книжкову поличку»** [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2026. – 10 жовт. – Електрон. дані. *Йдеться про відкриття «Української книжкової полички» в Африканському університеті науки і технологій (AUST) у столиці Нігерії — Абуджі. Розглянуто значення передання англомовних видань про історію, культуру, традиції та боротьбу України за незалежність для популяризації*

української культури за кордоном. Акцентовано на ролі книжкової дипломатії у зміцненні міжнародних культурно-освітніх зв'язків і розвитку співпраці між Україною та Нігерією. За словами посла України Івана Холостенка, освіта — це міст між країнами та культурами. У посольстві сподіваються, що книжки знайдуть читачів серед студентів і викладачів AUST і допоможуть їм відкрити для себе Україну. Також там розраховують на нові спільні освітні й культурні проєкти з університетом. Текст: https://chytomo.com/u-stolytsi-niherii-vidkryly-ukrainsku-knyzhkovu-polychku/

55. **Хмара М. Порівняльний аналіз змісту фізкультурної освіти в школах Італії, Румунії та Польщі** [Електронний ресурс] / М. Хмара, О. Мозолев, О. Квасниця// Молодь і ринок. – 2026. – № 6(250). – С.94-98. *Зазначено, що фізичне виховання в школах Італії, Румунії та Польщі розглядається не лише як навчальний предмет, а як важливий засіб зміцнення здоров'я, формування соціальних компетентностей і виховання відповідального ставлення до збереження здоров'я та формування навичок ведення здорового способу життя. Вказано, що система фізичного виховання охоплює всі рівні шкільної освіти та характеризується послідовністю змісту навчання: від розвитку базових рухових умінь у початковій школі до формування самостійної фізичної активності та усвідомленого ставлення до здоров'я у старших класах.* Текст : https://mir.dspu.edu.ua/article/view/367877/353074